

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 „ — „

Na štvrt roka — 1 „ 20 „

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Náboženstvo patrí do kostola, ale nie do verejného života, do politiky.

Takto hulákajú židozедnári, liberálni tatári, sociálni demokrati a všetci nevercovia, neznabohovia.

Tak, náboženstvo patrí len do kostola, a nie i mimo kostola do verejného života, do politiky? Náboženstvo patrí jako do kostola, tak i do verejného života, do politiky.

Náboženstvo je dľa veľikého filozofa sv. Augustína: *poznanie a ctenie Boha*. «Religio est cognitio et cultus Dei». Nuž, a či poznať a ctíť Pána Boha patrí len do kostola, a nie i mimo kostola do verejného života, do politiky?

Do náboženstva — a to hlavne, podstatne — prináleží i desatoro Božích prikázání. Nuž a či tieto Božie prikázania mali by sme zachovávať len v kostole, a a nie i mimo kostola vo verejnom živote i v politike? Beda by bolo svetu, keby sa tieto Božie prikázania nemaly zachovávať mimo kostola vo verejnom živote, v politike! Takto by socialisti, anarchisti, komunisti mali pravdu. Jaká to tedy hroziťánska hlúposť, hulákaf: Náboženstvo patrí len do kostola, a nie do verejného života, do politiky!

Náboženstvo patrí zaiste i do verejného života, i do politiky. Tak k. pr. náboženstvo patrí do manželstva, aby manželstvo bolo sväté a neporušené, vzájomnou, vyššou — nežli je smyslná — láskou

Panna, bez poškrvny počatá.

posvätené Náboženstvo patrí do rodiny, familie, aby otec, matka, deti plnili povinnosti Bohom im uložené. Náboženstvo patrí do každého úradu, aby úradníci plnili verne a svedomite povinnosti svojho úradu. Náboženstvo patrí do každej súdnej siene, aby sa konala spravodlivosť, a prisaha aby bola vecou najsvätejšou. Náboženstvo patrí do advokátskej kancelárie, aby sa nehájili veci nespravodlivé. Náboženstvo patrí lekárovi, učiteľovi a ovšem i kňazovi. Náboženstvo patrí do obchodu, do kupectva, do dielni, do fabriky, zkrátka, náboženstvo patrí tam, kde človek žije, jedná a pôsobí.

A tak patrí náboženstvo i do parlamentu, snemovni, aby sa nehlasovalo pre zákony bezbožné, nespravodlivé, jako: pre civilné manželstvo, pre školy štátne beznáboženské, pre bezkonfesionálnosť pre kancelparagraf, atď.

Náboženstvo patrí do zákonodarstva, aby sa nevydávaly zákony protibožské, proticirkevné. Náboženstvo patrí i na kniežacké, cisárské, kráľovské tróny, aby panovníci vládali, panovali podľa vôle Božej, podľa prikazov Božích, a nikdy nezapomínali na to: že panujú z milosti Božej. — A čo u nás v terajšej našej sozidovštej, sozdnárštej, sliberálštej krajine najdôležitejšieho jest — náboženstvo patrí i do vlastenectva.

Následky toho, že sa u nás v našej krajine vlastenci bez náboženstva, vidíme zcela patrne vo vlasti našej. Zásadou totiž — zaiste šlechetnou — nášho sv. katolíckeho náboženstva jest: «Dobro obecné váží viacej, nežli dobro jednotlivcov.» Tak hlása mravouka katolícka. A čo ale asi u našich tak mnohých vlastencov váží viac: vlasť, alebo česť; národ, alebo kapsa? Dostať sa na čestné miesta, pomôcť si k dôchodkom, dostať sa k výnosným úradom, dostať sa do sporitelien a podobných závodov, dostať sa ku masným hrncom a keby možno bolo stať sa ablegátom, vyslancom do parlamentu atď.: to jest to vlastenectvo bez náboženstva, bez bázne Božej. Toto je to chýrečné vlastenčenie, ktoré zpusťošilo a pustoší našu vlasť.

Mluví sa mnoho o pokroku fotografie. Možno vraj teraz vyfotografovať kosťru živého človeka tak, že odpadá všetko telo, všetek povrch. Keby sa mohlo týmto spôsobom fotografovať i naše vlastenčenie, hazifictvo a odpadlo by povrch vse-

tek, a zostala by len kapsa, lebo pýcha: tak by sa ukázalo, čo to znamená to vystatovanie sa s vlastenčéním. Chybovalo by toho vlastenectva najviac tam práve, kde sa o ňom najviacej mlúvi — u židozdnárov, u liberálov a jejich pajtášov. Každý vlastenec bez náboženstva, bez bázne Božej, je vlastenec ako Kecske-méthy, čo ušiel kamsi s ukradenými 500.000 zlatými. Na veky zostane pravdou, že náboženstvo, ačkolivek večný cieľ človeka najprv na zreteli má, predsa všade i k časnému blahobytu národov nevyhnutelne potrebné jest.

Z tohoto, čo som tu napísal, môže každý, kto na pleciach, miesto hlavy nenosí tekvicu, posúdiť, či náboženstvo patrí len do kostola, či tiež i mimo kostola do verejného života a do politiky.

Andrej Rojko,

55ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

POLITICKÉ CHÝRY.

Splácanie zameškaných daní.

V stave ex-lexu nemohly sa porcie exekvovať. Túto okolnosť použili mnohí k tomu, že vôbec neplatili žiadnej krajinskej dane, mysliac si, že zaplatia až potom, keď budú musieť platiť. Teraz, keď stav mimozákonný už prestal, zanedbané porcie budú sa museť splácať, čo zaiste obťažá daňujúcich občanov.

Ludový ablegát dr. Ján Černoch — ako sme to už v minulom čísle písali — oslovil financministra, aby bol šetrný pri vyberaní zanedbaných daní, a aby od týchže nebraly sa úroky, keďže také úroky od neodhlasovaných daní správne vypísať aj fak by sa vlastne nesmeli.

Finančný minister Lukács pomšimnul si tejto požiadavky slušnej a osvedčil sa nasledovne:

Vláda náklonná je prijať do zákona také ustanovenie, aby tí, ktorí pod ex-lexom neplatili dane, od tejto podlžnosti neplatili úrokov. Táto výhoda vzťahuje sa na dane vypísané pred ex-lexom, to jest pofahovať sa môže len na dane od prvého mája 1903. povinné. Treba zadať nie písomnú prosbu tomu, kto túto výhodu si žiada, ale ústne osvedčenie, ktoré sa vpíše do zápisnice. Nielen u financdirekcii, ale aj u berných úradov možno udať také ústne osvedčenie. Výhody tieto možno použiť bez poplatku kolkového.

Kto tedy neplatil porcie, nech ide do patričného berného úradu a tu nech osvedčí, že úroky od zanedba-

nej dane platiť si nežiada, a nech čaká, kým mu tam jeho osvedčenie zapíšu do zápisnice.

Poznamenávame, že nielen úroky horespomenuté sa na ústne požiadanie odpúšťajú, ale tiež na také ústne požiadanie bude mať právo tenže berný úrad ešte aj splácanie *porcie samej odročiť alebo v rátoch ich splácanie ustáliť*

Assentírky.

Akonáhle odhlasovali na sneme rekrútov na minulý ešte rok 1903., hneď porobil honvédske minister Nyiry k prevedeniu assentírky potrebné prípravy, ktoré sa už aj započaly. A pokiaľ vláda si úfa, že jej snemovňa aj na terajší rok príslušných rekrútov odhlasuje, preto minister honvédske vypísal termín už aj tejto druhej assentírky, ktorá začne sa 24. mája.

V nitrianskej stolici budú assentírky v nasledujúce dni: V Prievidzi 25—26. marca, v Žabokrekochoch 28—29. marca, v Topolčanoch 6—8. apríla. v meste Nitre 18. a 19. apríla, v nitrianskom okrese 12—16. apríla, vo Frašťáku 21—23. apríla, vo Vágselye 21—23. apríla, v okrese Nových Zámokoch 29—30. apríla, na Myjave 12—13. apríla, v Považskom Novom Meste 15—18. apríla, v Piešťanoch 8—9. apríla, v Senici 6—9. apríla, v meste Skalici 26. marca, v okrese skalickom 28—30. apríla.

V stolici trenčianskej sú assentírky prvšie s nasledujúcim poriadkom: kysucký okres 21—23. marca, na Čaci 25—29. marca, v Žiline 6—9. apríla, v Bytči 12—14. apríla, v Považskej Bystrici 15—18. apríla, v púchovskom okrese 19—21. apríla, v illavskom okrese 23—26. apríla, v bánovskom okrese 28—30. apríla, mesto Trenčín 22. apríla, v trenčianskom okrese 23—27. apríla.

Spoločný rozpočet.

Jako je už známe, delegácie cieľom vybavenia rozpočtu na rok 1905. zasadnú v máji v Budapešti. Ako z Viedne oznamujú, v spoločných ministerstvách už pracujú na budúcoročnom spoločnom budgete a v prácach už natoľko pokročili, že budúci týždeň alebo hneď po Veľkej noci bude spoločná ministerská porada, na ktorej preskúmajú a ustália präliminár budúcoročného spoločného rozpočtu.

Z Rakúska.

Rakúsky ministerský predseda dr. Körber chce, aby rajschrát vyvolil členov delegácie ešte pred veľkonočnými sviatkami, ale Česi oznámili, že prípadne *aj násilným prekazia vyvolenie členov delegácie* a Poliaci nejavili žiadnej vôle ísť s vládou do takého boja. Držanie sa Poliakov Körbera veľmi prekvapilo. Konferoval so zahraničným ministrom grófom Goluchowským a potom šiel na výsluch ku jeho veličenstvu. Výsledok audiencie bol, že sa Körber vzdal úmyslu vyvoliť delegátov. Vo Viedni kolovaly už chýry, že Körber podal demissiu; iní hovorili, že rozpustí rajschrát.

Najnovšia *zpráva* je tá, že Körber predsa *rozpustil na čas* rajschrát.

Rusko-japonská vojna.

Novšie zprávy neoznamujú žiadne novšie boje, snáď preto tým viac zprávy je pustené do sveta o poslednej bitke pred Port-Arturom. Jedna cez Londýn dochodiaca zpráva oznamuje, že norvéžski námorníci, ktorí počas útoku boli v Port-Arture, hovoria, že japonské bomby strašne pustožily jak v prístave, tak v pevnostiach a v meste. Jedna bomba padla do jedného zástupu ľudí, z ktorých dvadsaťpäť usmrtila a jeden križiak, «Diana», vraj utonul aj s osamdesiat mužmi, ktorí boli na ňom. Oproti tejto zpráve ruský úradný telegram oznamuje, že sa v Port-Arture nestalo viac, než už boli oznámili: päť ľudí zomrelo a niekoľko domov bolo porúchané. Oproti tomuto ale zprávy Alexejove dovoľujú uzatvárať, že škody boli predsa len veľké.

Ako sa zväčšuje počet ruského vojska v Mandžurii, tak rastie rozčulenosť Číňanov. Petrohradské zprávy oznamujú, že vzdor úradnému tajeniu japonskej vlády je cele isté, že medzi Čínou a Japonskom ešte pred vypuknutím rusko-japonskej vojny uzavretá bola tajná smluva, v smysle ktorej Čína v páde vojny Japonska s Ruskom vyšle osamdesiat tisíc hláv vojska na mandžurskú hranicu. Tito čínski vojaci sú dľa európskeho vzoru vycvičení a ich inštruktormi boli japonskí officieri. Až práve tieto čaty sa predbežne pokojne držia, Rusko, ako z Petrohradu píše, predsa bude nútené jednu časť svojho vojska nechať na hranici, aby prípadný útok Číňanov mohlo odraziť. Japonsko vediac, že Rusko presilou bude chcieť zvíťaziť, usiluje sa postávať také prekážky, aby Rusko muselo svoje sily rozdrobovať. Aj o tom dochodia chýry, že v najbližšom čase možno očakávať veľké povstanie boxerov, ktorí sa teraz zase hýbu. Ba došli chýry, že čínsky dvor porobil všetky poriadky, aby mohol ľahko ujsť do vnútra krajiny, tak ako to bol urobil počas minulej vzbury boxerov. Zo všetkého tohto vysvitá, že sa v Číne chystá povstanie proti cudzincom a že dvor útekom z Pekingu chce zodpovednosť striasť so seba. Za terajších okolností by európske mocnosti nemohly spoločne zakročiť proti boxerom, ako to urobily pred tromi rokmi a tak celá farcha padá na Rusko.

Ruská vláda je veľmi opatrná pri odosielaní plukov na bojište. Z poltavskej, charkovskej a tých gubernií, kde lanskoročné vzbury len zbraňou boli potlačené, väčší počet vojska vytriahnuť nemôže, lebo nespokojné živly, ktoré len vojskom držia na uzde, mohly by sa opätovne vzbúriť. A pre podobné príčiny nemôže vytriahnuť vojsko ani z krajov ruského Poľska. Preto dľa varšavských zprávy cisár Vilhelm ponukol cárovi pomoc Nemecka, že aby vojsko len vytrahol z ruského Poľska, že však za ten čas Nemecko bude dávať pozor na nespokojných Poliakov.

Japonské voje stále vo väčšom počte maširujú hore Koreou ku rieke Jalu.

Krestania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Nedôveru oproti vláde novej a zvlášte oproti ministerskému predsedovi Tiszovi odôvodňoval ľudový Ján Molnár.

Na začiatku reči svojej s veľkým pohoršením odmietnuť tú ľstnú pomluvu liberálov, žeby bol obdržal kanonictvo len preto, že pre svoju ťažkú chorobu sľuboval utiahnúť sa od politiky. Vyzýva každého, aby sa teda ohlásil, kto by vedel o tom, či on voľakedy pred kýmkoľvek bol čo i len slovom spomenul, že sa utiahne od politiky.

V Tiszovi nemôže dôverovať pre jeho minulosť aj pre tie veci, ktoré doteraz už, za tak krátky čas proti slobode občanov spáchal. Tisza honosí sa s národnými výdobytkami a takých nikde niet, ba niet vôbec garancie, žeby gróf Tisza zamýšľal v duchu národnom spravovať krajinu.

Barón Ivor Kaas, ľudák rozoberá tie príčiny, ktoré vzbudily tak veľkú dôveru liberálnej strany a kossuthistov ku ministerskému predsedovi. V celom programme nenachádza Kaas nič chvályhodného, dobrého. Potom porovnával niekdajšieho honvédskeho ministra s terajším ministrom a prišiel k tomu úsadku, že aj terajší minister Nyiri bude tiež také služby robiť viedeňskej vláde, ako robil Fejérváry.

Keď už nebolo viacej rečníkov k hádke o rekrútoch, ohlásil sa naposledy aj honvédske minister.

Pofahom na nižšie reálky odpovedá, že parita vyžaduje, aby z piatich nižších reálok tri byly v Austrii a len dve v Uhorsku; preto jednu nižšiu reálku treba od nás preniesť do Austrie. Ostatne v Sedmohradsku postavená bude nová nižšia vojenská reálka. Čo sa týka reformy vojenského súdovníctva, návrh si už osvojil jak minister pravosúdia, tak minister honvédstva. Treba vybaviť len niektoré podrobnosti. Preloženie všetkých uhorských v Austrii slúžiacich dôstojníkov neni možné; päťsto alebo šesťsto uhorských dôstojníkov v záujme služby vždy musí zostať v Austrii, aby uhorský živel bol všade zastúpený.

Potom bol návrh prijatý vo všeobecnosti a po nepatrných prehovoreníach aj v podrobnostach. V podrobnej debatte prijatá bola oprava honvédskeho ministra Nyiriho, dla ktorej *assentýrka tohoročných rekrútov začne sa 24. mája.*

Barón Ivor Kaas sa pýta, či povýšenie civillisty bude aj v minuloročnom rozpočte.

Ministerský predseda gróf Tisza: O tomto svojim časom rozhodne snem; vláda drží za potrebné povýšenie civillisty i na minulý rok, ale pristáva na to, aby sa táto otázka pojednávala osobite, mimo rozpočtu.

Koloman Thaly prosí ministerského predsedu, aby v tomto ohľade on urobil prvý krok.

Snem prijal proposíciu predsedu a s tým sa zasadnutie skončilo.

Púť do Maria Celly.

Jako predošlé časy, tak aj v tomto bežiacom roku pôjde procesia do **Maria Celly** z obce Rybán a Chynorán dňa 1-ho mája. V tento deň vynde procesia z rybanského a chynoránskeho chrámu o 8. hodine rano po malej sv. omši so slavným vystrojením na stanicu Rybanskú, odkiaľ vlakom sa pohneme o 10. hodine predpoludním, a na ktorý vysadnú všetci tí, ktorí tam budú už sídení. O 11. hodine predpoludním vo Veľkých Topolčanoch presadneme na iný vlak, ktorý príde od Prievidze na Nitru, potom v Izbegu presadnu a pôjdu na Frašták, Trnavu do Prešporka, kde prenocuje sa. 2-ho mája ráno o 4 hodine pútníci zložia svoju potravu furmanom a pôjdu na sv. omšu k prevelebným pánom Jezuitom. Potom po sv. Omši pôjde sa na stanicu z kadiaľ zas o 8 hodine ráno budú sedieť na železnicu do Viedne. Kto by si žiadal program púti, nech obráti sa na nižie podpísaného sprievodsu v Rybanoch (trenčianska st.)

Bertalan Omelka, sprievodsa púti.

Zábavný večierok spojený s tanečnou zábavou usporiada *«Pešťbudínsky kat. del. Kruh»* v miestnosti spolkovéj (VIII., Praterská ulica č. 33). dňa 4-ho apríla r. 1904 tojest vo Veľkonočný pondelok.

Veľkonočná púť do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho emencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — Usporiada: budínska *«Maria congregatio»*. — **Smer cesty:** Budapest-Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.
«	II. «	«	I. trieda	210 «
«	III. «	«	I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúce; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničnej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

Príhlasy prijíma Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-utca 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Inrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnivším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grósza pod názvom: *«A katholikus zarándok Rómában»* (Katolícki pútníci v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

Akú školu si voliť: či cirkevnú alebo štátnu?

Od Hrdoša.

II.

Pohliadnime už teraz, či požiadavkám všetkým príslušným štátna škola zodpovie, alebo nie?

Jestli štátna škola je taká, ktorej učiteľ nedrží sa za zástupcu rodičov, ani vnútornej správe cirkvi podriadený nenie, a prostredníctvom ktorého, akožto štátneho úradníka štát aj na smer výučby a výchovy vplývať chce: nastáva tá vážna otázka, môžu-li kresťania dietky svoje na takú školu sveriť. Odpoveď je zrejmá, už aj z predrečeného správneho pochopu o škole a jej úkonu, o práve jednotlivca, rodiny, cirkve a štátu, ohľadom školy.

Omylne teda niekto pod štátnou školou rozumie len to, že učiteľ jej musí mať štátne zkúšky, präparandie. Veď to isté zákon žiada aj od učiteľa na cirkevných školách. Ale zkusajme teraz už, akého-že ducha je štát?

Vrchnosť štátu musí sa riadiť zákonami, ktoré v prvom rade v ústavnej krajine od väčšej stránky vyslancov závisia. Je-li vládna stránka liberálna, slobodomurárna, prevratno-socialistická, alebo kresťanská: tomuto podobný duch javí sa i v zákonoch. Otázka, môže-li žiadať jedna stránka preto, ponevác je dôčasne najväčšia, to, aby aj škola v duchu jej zodpovednom vedená bola? Nie, nemôže! Lebo stránky politickej dla väčšiny môžu sa zmeniť. Alebo mohlo by sa stať, že rodičia dietok sú protivného smýšľania, a tak právo rodičov a cirkve trpí. Jako-že by sa to videlo rodičom kresťanským, keďby pod nátlakom slobodomurárstva učiteľ ich dietky vyučoval napríklad v zemepise: že svet je sám od seba večný atď., alebo v prírodopise: že človek z akejsi žaby morskej, alebo opice pochádza? No a v dejepise: svätý Štefan bol by len Štefanom, Ján Huňady kultúrnou beštou; naproti ale izmaelití pod kresťanským Ladislavom boli by roznášajúci osvetu. Články čítanok ani nepripomeniem, len ešte to, že i slabikár v inom a inom duchu písaný byť môže, totiž vety na objasnenie písom uvedené. Čož' na to povieš?!

Po druhé: tam, kde viac náboženstiev prijatých je, akožto nie nebezpečných štátu, a zákonodarstvo ani jedno za štátne neuznáva; aby oprávnenosť všetkých tých náboženstiev vyrovnala, oddá sa beznáboženstvu, a preto aj škola štátna je spoločná všetkých náboženstiev. Aby takej spoločnosti: katolíkov, luteránov, kalvínov, židov atď. vyhoveno bolo, štát teda vplýva už i z tej príčiny aj na obsah knížiek učebných. Či to ale môže byť nestranné? A tiež učiteľ, môže-li byť bezstranný?

Nieto byliny bez dajakej barvy; niet stromu, žeby ku istému druhu nepatril; tak i osoba učiteľa a duch výučby jeho musí mať dajaký smer. Učiť bez vychovania nenie možné. Duša človeka je jedna celkosť, tak, jako i telo, chceš-li, aby bolo živé. Vedomosť vplýva na vôľu, a zas naopak. Chce-li byť učiteľ bez smeru náboženstva, drží sa abo tej zásady, že človek len pre túto zem stvorený je, alebo, že všetky náboženstvá sú rovnako dobré; tedy predsa proti viere, v duchu hmotárstva a ľahostajnosti vychováva dietky. Ľahostajnosť v náboženstve ale vedie k ľahostajnosti v povinnosťach občanských, proti vlasti, k nemravnosti osobnej a rodinnej, teda k terajšiemu prevratnému socialismusu. Jak smutná tu budúcnosť pre štát samý!

Nech to nikoho nemýli, že štát ešte teraz dovolí kňazovi ráz-dva do týždňa do školy ísť, samému dietky do kostola zaviesť; alebo že učiteľ na vonkajších obciach je stejného náboženstva s rodičmi; že štát školskú stolicu volí z občanov; že minister výučby niekedy zo svojej vôle nariadi o mravnosť pečovať: — ale nech sa opýta, či je zákon, ktorý by za povinnosť nakladal učiteľovi aj v náboženstve vpomáhať, učiť; či je zákon, aby učiteľ katolíckeho náboženstva bol a z knížiek katolíckeho ducha vyučoval, príkladom kresťanským predchádzal v súkromnom a verejnom živote; či slobodno znak sv. kríža v izbe školskej mať, prežehnať sa, Otčenáš, Zdravas sa modliť atď. Ďalej, či nevidno, že učiteľom tých škôl aj civilné matriky dajú viesť; či opováži sa niektorý proti vládnej stránke hlasovať, aby tak svoju slobodu občiansku a presvedčenie kresťanské dokázat mohol? Jestli kde štátne školy v celej dôslednosti účinkovať začnú, jak strašné to následky! Že je toto nielen nejaká prepriata myšlienka, dôkaz toho podáva nám Francúzsko a terajší tam zápas na život a na smrť o školu. Nádej môže mať len ten národ, kde jak rodičia, tak aj učiteľia za školu obeť znášať hotoví sú. U nás jako to bude s tými školami, ktoré o podporu štátu modlikajú? To bude závisieť od ducha zákonodarstva. §. 26. zákona XXVI. o škole z r. 1903. znie, že keď štát obci podporu do 60 zl. dá, má vplyv na volbu učiteľa. K čomu to? Či štát nemá i tak dozorstvo nad všetkými školami? Je tu brána priechodná ku zoštátneniu všetkých škôl.

Jestli dom niektorého občana v porúchanom stave nachádza sa, alebo nie v takom, jako to pomery novšie požadujú, neide on do obecného domu a nepovie: darujem dom svoj obci, len mi dovolte v ňom bývať, ja zato budem sa tak držať, jak sa vám ľúbiť bude; ale vynasnažuje sa ponaprávať ho pre seba samého. Tak má to byť i so školou cirkevnou.

Ten ľud, ktorý už vo všetkom od štátu závisnú chce, ešte i «panem et circenses», to jest chlieb pre telo aj dušu od štátu pýta a žobre, jako to bolo v dobe cisárov rimanských: ten je súci pre otroctvo. No, Rím, ktorý všetkých náboženstiev pohanských bludy prijal, len učenie kríža prenasledoval, upadol pod samovládu vojenských cisárov, do vzbúr občanských, vojenských, a konečne bol by vo svojej krve utonul, — keďby kríž nebol zvířazil a pokoj spasenia i na iné národy rozprestrel,

Preto kresťania, jak rodičia, tak učítelia, horlite za cirkevnú školu; je to vec vážna, obeť priniesť za ňu hodná.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny

na pol roka ... .. 2 koruny

na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Úžerník v dome chudobného remeselníka.

— Od Zaoska. —

Vo veľkých mestách policajné úrady a takzvaní detektívi majú zfotoografovaných zlodejov a kmínov, aby, keď ktorého z nich chytiť, poznali, či je to ozaj ten nebezpečný človek, ktorého už od rokov hľadajú a stopujú. Takéto obrázky úžerníkov chceme aj ja vyvesiť na stenu nielen u sedliakov, ale aj u remeselníkov, domkárov a nádeníkov, aby, keď on im do domu príde, hneď poznali takéhoto vtáka a vyhnali z domu.

Ja dľa mojeho obchodu mnoho sa potíkam medzi chudobným ľudom, u ktorých som už aj dosť počul takto si vzdychať: ach, je to len dobrá vec pre chudobného človeka remeselníka, keď on môže mať dobrú dojnú kravičku! Ona je veľké šťastie pre chudobné famílie, zvlášte, kde sú deti a potrebuje sa mlieko. Kde je taká krava v dome, tam je hneď aj každodenne potrebné mlieko, je v dome syr, maslo, smetanka, syrovátka na ocot a pre prasa, bo podľa kravičky chudobný človek už aj to prasiatko si vychová, môže ho neskôr potom predať, alebo aj vykrmíť, a má potom v dome slaninu, masť, mäso aj hurky. Veru taká krava je v dome veľké požehnanie.

Úžerník v dedine už dávno vie o takýchto vzdychoch remeselníka. Aj to vie, ktorý potrebuje takú dojnú kravu, ktorú ale sebe kúpiť nie je vstave. Úžerník čaká — jako pavúk na muchu pri svojej rozprestretej pavučine — na príležitosť stretnúť sa s takým za kravičkou pachtiacim človekom.

V našej dedine, zkadial som ja, býval taký jeden úžerník rodom z Haliče, dľa remesla a obchodu úžerník a spolu aj krémár. V tej istej dedine našej býval aj jeden chudobný, ale ináč statočný kolársky majster, ktorý nemal ničoho, len mnoho deti; domček ale a pár roličiek to bolo ženino po jej rodičoch. Tento veľmi túžil po takej dojnjej kravičke.

Úžerník ten a spolu krémár o tom dobre vedel. Jedného dňa dal si zavolať kolára, bo mal jakési reparácie na voze, a aj nové kolesá potreboval na pluh; i keď mu všetko poukazoval a robotu objednal, hovoril ku kolárovi takto:

— Pán majster, Štefko Hába — to bolo meno kolára — oni sú veľmi statočný jeden človek a počúvam, že by potrebovali jednu dojnú kravičku. Ja im budem povedať veľmi dhobré slovo; keď bych ich neznal, bych im ništ nepovedal. Spravme kšeft, ich to nebudhe ništ kostovac. Jah im pomôžem a oni nemusá ništ dac. Keď oni majú v dome dojnú kravičku, majú v dome potom všetko; mlieko pre celý dom, syr, maslo, zo syrovátky dobrý zdravý ocot, a pri krave dá sa aj prasa vychovať. Ja im dám do chôvy jedno teliatko, ktoré bude jich vlastnosťou; ja si potom vezmem od nej jedno teľa, a druhé zase zostane im na kravu. Kravu z toho mojeho teliatka si predáme, a čo zarobíme, s tým sa podelíme; ja si len cenu toho mojeho telata najprv odtiahnem. Veria mi pán majster, že ja bych to ani ich farárovi tak nespravil. Prečo bych im nemohol pomôcť?

Uradostený kolársky majster Štefko Hába išiel domov a všade sa chválil, že našiel tak milosrdného Samaritána, ktorý jemu a jeho famílie tak zdarma pomôže. Na tretí deň doviezol úžerník a krémár to prislúbené teľa do dvora kolároveho. Bola to kostrbatá, chlpatá, chudá, zakrpatená telička, i odovzdal mu ju s veľkou sviatočnou chválorečou a hneď aj s rodným listom, že ono pochádza zo Simentalskej rassy, zo švajčiarne baróna Bombelesa, a toho lefata matka že bola svetočyrna dojka, čez deň dala aj hektoliter mlieka, teda skoro vyše pol druhu okova a to pri dosť planej chove. A hneď určil aj cenu toho telata na 20 korún, farárovi by ho ani za 50 korún nedal.

— Tu majú teľa a chovajú si ho jako svoje. Nhú! nuž a či som im niečo zlého povedal?

Uradostená pani majstrová počala hneď to teľa opatrovať a to veru lepšie, nežli svoje deti; bo aj ona chcela z neho úžitok fahať. Majster aj s učnom teľa kefovali, česali, umievali; majstrová každý deň sa trápila po medziach, po roľách za trávu. Učeň a väčšie deti zase vláčili stelivo, suchý list z hája, spojenými silami to tak ďaleko dovedli, že z toho kostrbateho suchého teliatka statná pekná krava vyrástla, ktorá nielen mlieko

dávala, ale za tri roky aj dve telce dala. Vtedy úžerník Heršel zaklopal kolárovi na dvere a chcel si svoju vec vziať, jako sa boli usniesli, a s úžitkom sa mali podeliť.

Úžerník si najprv žiadal tých 20 korún, ktoré sebe za to teľa svoje vymienil, potom ocenil tú kravu z toho teľata, čo bola teraz jako krava hodná, i ocenil ju na 100 korún, tedy polovičku zárobku pre seba z toho 50 korún, a 20 korún jako za teľa: to robilo spolu 70 korún a k tomu si vzal to druhé teľa jako sa sjednali, to ale bolo hodné 30 korún, lebo už bolo dobre odchované a tak úžerník mal dostať čistého 100 korún. Založil si teda u kolára kapitál.

Keďby úžerník bol dal tých 20 korún do sporitelne, kde dávajú 4 procentá, tak by on bol od nich dostal na jeden rok len 40 halierov, na tri roky teda 1 korunu 20 halierov, t. j. 60 krajcarov. U kolára ale tých 20 korún mu prineslo 80 korún interessu — výborný to kšeft miesto 60 krajciarov 40 zlatých interess. — Kto počtuje; ten gazduje — Heršel dobre počtoval a rátal, nie tak ale kolár.

Kolár Štefko Hába ale nemal peňazí. To nič nerobí, povedal úžerník, vystavíte mi spolu so ženou obligáciu «in solidum». Človek je smrteľný, a to aj poriadok so sebou prináša.

Neminúlo tomu pár rokov a kolár ani interese, ani kapitál nemohol zplácať, narástlo to na toľko, že už ani nádeje nebolo viac ten celý dlh vyplatiť. Medzitým kolár onemocnel, konečne aj zomrel. Úžerník odpredal dom aj roličky vdove, a ona s deťmi musela von vystúpiť, kľatbou požehnávalúc toho milosrdného Samaritána, jako ho nebohý jej muž nazýval. Vzal jej aj kravu s tým teľatom. Nemali už viac mliečka, ani syra a masla, ani prasata, ani chleba, ale plaču dosť až na zbytok.

Kravička je pre chudobného remeselníka, alebo aj iného domkára požehnanie v dome ale len vtedy, keď je ona jeho vlastná a nie úžerníkova. Ináč je ona hotové nešťastie pre celú familiu, keď je ona z maštale takého milosrdného Samaritána, t. j. úžerníka. Ona je potom len červikom v jablčku, ktoré ten červik zničí, zožerie a len šupu z neho nechá. Taký dom s úžernikovou kravičkou rozpadne, ona ho s rohama od gruntu rozbúra, rozváľa, tak, že celá familiu musí z domku povyzliekaná zo všetkého zutekať.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostá-

vajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

***

Kráľ v Abbazii. Z Viedne oznamujú, že jeho veličenstvo kráľ odcestuje najbližšie do Abbazie, kde sa má pobaviť za štyri dni. Do Abbazie má cestovať aj rumunský kráľovský pár, ba možno že sa tu stavia aj nemecký cisár Vilhelm II., ktorý teraz cestuje po Stredozemnom mori.

Nehoda kniežata z Aosty. Z Turina oznamujú: Knieža z Aosty sprevádzaný svojim ordonančným dôstojníkom Durinim šiel koňmo na prechádzku. Na ceste kôň sa mu zháčil a svojho jazdca pritlačil k jednému stromu. Knieža padol s koňa a zlomil si ľavú nohu.

Mesto Segedín kráľovi. Z príležitosti 25ročnej pamiatky veľkej povodne v Segedine, mesto Segedín uzavrelo, že jeho veličenstvu kráľovi podá adresu vďaky za to, že v ťažkých časoch živelnej pobromy, keď 2500 domov ležalo v rumoch, navštívil Segedín a veľkodušnými hmotnými obetami, jako aj mravnou podporou umožnil, aby sa splnili jeho slová: «Segedín bude krajší než bol». Adresa vďaky je na pergamente vystavená a krásnymi iniciálkami a okrasami ozdobená; podobne umeleckým dielom je aj tá skrinka, v ktorej adresu kráľovi odovzdajú; zhotovená je z mahagonského dreva, obitá striebrom a na vrchu v reliefe vidieť obraz mesta. Adresu podpísal v mene mesta starý, 80ročný mešťanosta segedínsky Franc Pálffy.

Protizidovské vzbury. Z Athén oznamujú, že v meste Kolo jeden žid spáchal vraždu. Zástup obštúpil jeho dom a hádzal doňho kamením. Židia všetci pozatvárali sklepy, lebo sa báli vzbury. Predmestie, v ktorom bývajú židia, bráni silná stráž.

Nešťastie na ulici. Na Almássyho námestí jeden voz Ústrednej mlečiarny prešiel krajčírku Francovu Kováčovu a jej malého vnúčka Ludvika. Chlapček o niekoľko minút zomrel ešte tam na ulici, ťažkoreanú starému ale ochrancovi zaviezli do Rochusovej nemocnice. Proti kočišovi Jánovi Fülöpovi, ktorý opitý sedel na kozle a divo hnal kone, zaviedli trestné vyšetovanie.

V taký čas, ako na začiatku jara, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohoslubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kopy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovárajú, a práve tak aj ich výrobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len troška pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecnstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kopy kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobily, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi svrchované a miestne! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarským obchodníkom na lep nesadli,

odporúčam kosi kupujúcemu obecenstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na ocelovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z delovej ocele vyhotovenú kosu. Táto kosa zhotovuje sa z delovej ocele a prímiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľné. Tieto kosi sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prísne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogyegye), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ delo-ocelových kôs «generála Dewetta», a ktorý komukoľvek na požiadanie na tieto kosi pofahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vypróbované kosi odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecenstvu, prv než by sa kde-inde pre kosi obrátilo. Bližšie vysvetlenie viď v ozname.

Zhorely v škole. Úžasný prípad udal sa 18. marca predpoludním v Ujlaku pridelenom ku Starému Budínu. V meštianskej dievčenskej škole na Viedeňskej ceste žiačky chcely z príležitosti menín správcu dra Jozefa Goőza usporiadať školskú slávnosť s predstavením živých obrazov. Dievčence shromáždily sa v škole a v jednej sieni preobliekaly sa za anjelov. 15ročná Irma Wippek chcela si vygulmovať vlasy, tu zrazu od špiritusovej lampy chytily sa jej ľahké biele musselínové šaty. Dievča vybehlo na chodbu, nastal veľký poplach a len 13ročná Etela Weisz osmelila sa na pomoc ísť priateľke. Ale i jej šaty sa chytily. Na veľký krik pribehli učiteľia a učiteľky a zahasili na dievčencoch horiace šaty. Irmu Wippek zaviezli do Margitinej nemocnice, kde za hrozných múk už aj zomrela. Etela Weisz leží v židovskej nemocnici a jej stav je tiež veľmi povážlivý. Policia zaviedla vyšetrovanie.

Hrozná pomsta. Úžasný prípad udal sa v obci Wohldorf (krassó-szörényska stol.). Baník Juraj Kimpian už od pätnástich rokov v divom manželstve žil s Katarinou Drozdek. Mali už štyri deti. Lenže žena klamala svojho nezákonného muža s mladými baníkmi, ktorí u nich bývali. Minulú nedelu Kimpian práve vtedy vkročil do svojho príbitku, keď sa jeho nezákonná žena láskala s robotníkom Gustávom Kohutom. Zaľúbenci napadli Kimpiana — ktorý bol trochu podnapitý — a vyhodilo ho von. Oklamany a potupený človek zahorel hroznou pomstou. V pondelok večer zadovážil si v bani dynamit a v noci, keď žena, Kohut a deti spali — zapálil ho na pro-

stred izby. Zadunel obrovský výbuch a celý byt srútil sa na hromadu pochovajúc pod seba Juraja Kimpiana, Katarinu Drozdek, Gustáva Kohuta a štyri deti Drozdekovej. Keď srúcaniny odpratali, našli z nich už len kusy mäsa a roztrhané hnáty.

Mrtvola na hradskej ceste. Na Bécsi-úte v Budíne, našli mrtvolu jedného robotníka. Tak podobne sa stalo aj na Kalvaria-tépe pod č. 19.

Pomstil sa za ženu. Krajčírsky tovaryš Jozef Kovács, ktorý si vzal za manželku dcéru Franca Littmanna, krčmára v Aradskej ulici č. 22., o nedlho po sobášii odišiel na vidiek prácu si hľadať. Robotu našiel a tam aj zostal. Jeho manželka zatiaľ bývala u ota, ktorý však zle s ňou zachádzal. Kováčsová písala svojmu mužovi, ako sa jej u ota zle vodí a preto Kovács 18. marca popoludní v podnapitom stave vrátil sa do Budapešti a šiel rovno ku žestovi a robil mu výčitky. Povstala zvada a podnapitý Kovács strelil žestovi do brucha a nožom dopichal aj ženu Littmanovú. Kovácsa polícia chytila, jeho obeť ale zaviezli do nemocnice.

***

Púť do Rímu a do Palestíny. V mesiaci apríli viac púťov usporiada sa z Uhorska, ktorých väčšia čiastka do Rímu, jeden ale do svätej zeme pojde. 5-ho apríla pohne sa «Jubilálny púť» do Rímu z príležitosti 13storočnej pamiatky pápeža sv. Gregora, na kedy veľké cirkevné pobožnosti budú vo večitom meste. Vodea tohto pútu je dr *Ján Bundala*, direktor krajinského spolku Cecílie.

12 ho apríla pod vedením biskupa *Dessewffyho* pohne sa s Budapešti na osobytnom vlaku až do konca po suchej zemi, púť čanádskej stolice, ktorý poniesie pápežovi X. Piusovi pozdrav od Uhrov. Tento púť, ktorého duševné správy dr *Ján Kiss*, profesor university a *Anton Wittenberger*, opát-kanonik riada, veľké uctenie čaká vo Vatikáne. — K tomuto pútu v Ríme pripojí sa púť ten, ktorý vedie cez Ancanu a po mori do Rímu i nazad *František Grósz*, Gánthský farár. Tiež púť biskupa *Dessewffyho* ten, ktorý povedie 12-ho apríla *Jozef Kompanek*, Velko-Ostratický dekan a farár a *Karol Visolajsky*, horňo-semerédsky farár. — Zpomedzi uhorských púťov pri svojej zriedkavosti na veľký záujem môže rátať púť, ktorý povedie 29. apríla z Budapešte dr *Ferdinad Wolafka*, debrecenský volený biskup. Paletinský púť tento pôjde cez Konštantinopol do Jeruzalema, po skončení pútu ale osobitne sa prihlasiacimi do Egyptu. Všetkých tu spomenutých púťov cestujúce plány možno zdarma dostať v centrálnej cestujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.)

Kto na svoj majetok záložnú požíčku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požíčku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požíčky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požíčkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požíčkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požíčky spojené. — Požíčky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požíčku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požíčky na 5% a na 4¹/₂%-ové požíčky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požíčka zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Oznam.

Úctive dávam v známosť, že brožúry nášho vrelemilovaného velebného pána pátra *Zaoska* «**Tridsaťročné jubileum**» a «**Odrobinky svatby kany galilejskej**», ktoré on jakožto veľký dobrodince chudoby obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského, sú ešte vždy u mňa k dostaniu.

Preto láskave prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby sa ešte hlásili o tieže knižočky. Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech že si nelutuje tých pár halierov poslať na ten vznešený cieľ. O podporu sa utieka 160 chudobných rodín, ktoré len s pomocou dobrých ľudí sú vstave svoj nový kostol, ktorý behom tohto roku vystavený bude, do poriadku dať.

Naša vrúcna modlitba za dobrodincov, nech preráža nebe, aby milosrdné srdcia pred trónom Božím došli milosrdenstva.

Lutišša o. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.)

S hlbokou úctou

Ján Greben, farár.

DOPISY.

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

V cirkevnom ohľade našej Oravy dištrikt patrí k diecesi biskupstva spišského, nad ktorého horlivosťou Duch sv. účinkuje medzi jeho veriacim ľudom, takto:

Pod pazuchou Babjagori stoja dve susedné farnosti Rabča a Rabčice, s jejich dekanátom a utešene ozdobenými a novovymalovanými chrámami Pána. Hodina cesty prez lesy smerom k východu leží farnosť Dol. Lipnica podobne s okrášleným kostolom, v ktorom roku 1903. boly vydržované sv. missie za 12 dní. Obrátíme ztadiaľto zrak svoj, v tom istom smere, uzreme rozsiahlu Jablonku s dekanstvom, redaktorstvom «Kráľovnej sv. Ruženca» a okresným škôldozorstvom. Zrak náš sa zastaví i v Chyžnom pri novom — sotvá v okrase páru majúcom kostole. Málčko bližšie k nám, padá už do očí kaplička nad Bobrovom, a tiež novomalovaným kostolom. Tu každoročne na Nanebevzatie P. Marie tisíce veriacich dieťok so všetkých strán prichádzajú odprovať svoju Matku s pobožnosťami do neba. A toto mestečko je i tým chyrečné,

ponevác ono je strediste voľby ablegátskej; len že domorodí p. plátenici ako by sa haňbili zaň: opúšťajú ho a zamieňajú ich inorodáci, ale tiež poctiví katolíci. Hneď pri Bobrove je nie akosi veľmi chváliaca sa Zúbrohlava a Slanica. Táto poslednia sa zdá byť tichá dedinka, ako by ani nežila. Ale pozrime teraz na Námestov! Na prvý pohľad, spatríme tam «*Ludovú Banku*», na čele s jej zakladateľom a direktorom p. Františkom *Skyčákom*, ktorá vysoké procentá pánom židkom z väčkov vyhnala a ich na úzde drží, ba radi by sa jej aj striasť, ale je nemožno, lebo kresťanské včeličky len do kresťanského úľa kladú a z neho aj si berú svoj mäd. Vidíme tam aj «*Katolícky Kruh*», to znamená braterstvo Krista. Za chrbtom Námestova leží Klin. Jaj, tu mnoho plaču za pinklom! Ale jest tam aj dobrý bič na tatára. Odtiaľto až po Lokcu kronika mlčí. Lokca ale tiež nasiala rajskej barvy do chrámu. Slovom, v tomto dištrikte život panuje. Poďme ale ešte trošku bližšie k tej Magure, prindeme do Brezi. V Breze, bohatý p. krémár z vyvolených, o hrdlo sa pasuje s vel. p. farárom lokčianskym, o rim. katolícku školu, že ona má byť obecnou, nie katolíckou! Čudno by to ale vyzeralo, keď by katolícka obec k vôli jedného, na liškavé a podvodné rečiská, svoj katolícky ústav z ruky vypustila. Potom by nám aj v kostoloch títo páni rozkazovali.

Sme pri konci obzora u Magury, máme tam ešte jednu na tento čas, chválihodnú farnosť, Krušetnicku. Tejto, ako aj iných farností stádo, rozidené je v Amerike. Avšak Duchom sv. pohnuté, predsa prišlo na vznešenú svätej veci myšlienku a síce tak, že krvopotne vyrobené a usporené centičky rozdeliac spoločne poslali vel. p. farárovi, ku ktorým ešte i doma gazdujúci veriaci s obidvoch obci, po koľko ktorý mohol, prispel. Ostatok, však vel. p. farár doložil s ružencovej pokladnice. Zvlášte vynikajú aj veriaci obci Lomna, títo nie len že prevýšili s milodarmy farský kostol, lež v svojom filiárnom kostolíku dali zamalovať: oltár, 2 zástavy a k tomu nadobudli si aj organ. Vo farskom veľký ružencový oltár, svätinu a kazateľnu slova božieho.

Práce tieto zasluhujú pochvali hodného maliarského majstra v osobe pána *Jána Stolmocha* z Liptovsko sv. Mikuláša.

Teraz skočme ešte na chvíľku do Zakameného.

Tu nevedno čo prv obdivovať, či tie domčeky, kde tu po jednom, po dva, po tri rozsypané, alebo ten, mohutného kniežata hore na tom kopeci — nie dávno vystavený — hrad? Pani tohoto hradu je: Kráľovná Anjelov, ktorú verné poddanstvo aj s Trenčianska viac krať do roka navštevuje a za rozličné dary a milosti ju prosí a ďakuje. Jej úradník má aj okresné škôldozorstvo, ale isté kruhy zubami škripu naň.

V politickom ohľade akýsi oravský «pán» poplúva si ruky na niečo, ale poctivý, statočný a smelý Oravec, nedá si na sebe krivdu robiť, bárs je aj biedny, ale pravý kresťanský bojovník. A preto je nádej, že bude kde-tu premena. A tak by sa mali všade držať! Oravca sa už dosť hladný vlk nacical kým ho zo svojho chrbta nestriasol.

Ešte sice sú vlčatá, ale s tyma si už dáme rady. Máme dvoch mladých bačov, zopár valachov, jedného honelníka a bundáš bystu do boku tiež nezaspí! My si potom len veselo zaspievame:

Od Oravy dážd ide...

Popováľ oravský.

***

Z Nitrianskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

Čože je nám Nitrancom? Tri svety a štvrtý nás očakáva. Na miesto svätých missií, ktoré nám i v novinách slúbené boly, dostali sme pálenice, z ktorých sa nielen ten páleníčný smrad po celej doline rozprestiera, ale už i tá besnica tečie, aby nás pobláznila a do klepca liberálneho vohnala.

Toto sa vám ale nikdy nepodari, lebo my sme od koreňa kresťania a vaše huncútstva už poznáme.

Na miesto slúžnovských kancelárií, v ktorých by sa spravodlivosť jednomu každému rovnou mierou prisudzovať a odkiaľ by sa poriadok v okrese a celej stolici udržovať mal, máme budy, v ktorých sa kortesuje a dľa zdaru alebo nezdaru kortesovania spravodlivosť sa vysluhuje. Jak si môj, budeš mať pravdu, jak ale nie, už si odsúdený!

Máme my tuná takých pánov slúžnodvorských ktorí by nás k občianskej čnosti, statočnosti a svedomitosti vyučovať a pridržať mali a protivné trestať; jako že ale budú učiť, čo oni nepoznajú, a trestať, k čomu sami zvädzajú, ba i nútia, a to nielen dovoleným ale i nedovoleným spôsobom. Sú to časy, sú to svety! Kto si bude potom taký úrad za volačo držať, kto takých úradníkov ctiť? Už teraz vidíme smutné znaky a následky. Lud ide sice do úradu toho a takého, ale už po predku myslí na to: jaké figle použije, aby docielil to, čo chce. Dnes ešte trpí toto zneužívanie moci úradnej, tie neslušnosti a nemravnosti, ktoré sa vykonávajú, ale kto zato stojí, že toto nezunuje a proti tohto druhu úradníkom nepovstane? Od nás žiada, nám nakladá cirkevná vrchnosť, aby sme si svetské vrchnosti ctili, vo vážnosti držali a ich poslúchali, na čo my len tú poznámku máme: Áno, tak sa má vec, my sme povinní podľa učenia Kristovho vrchnosti svetské v úctivosti mať, ale i tie vrchnosti a to tým viac sú povinné náš neoceniteľný poklad, to jest vieru, svedomitost a poctivosť v úctivosti mať, zastávať a i nás k tomu pridržať. Teda kto je pôvodcom zlého? Odkiaľ tá bezbožnosť, ktorá panuje?

Ale ešte niečo.

Naši «pánovia» tým sa chvália, že sú oni takí kresťania, jako i my robotníci. A dnes — ako sme sa presvedčili — ďaleko sme už od toho. Teraz slávime čas 40-denného pôstu, pamiatku umučenia a smrti Kristovej, a tí «pánovia» čo neurobili? Dňa 15-ho marca sa sišli v krčme, že — vraj — na pamiatku slobody, zarečnili si, no i zaspievali a potom hybaj do tanca, ktorý až do rána trval. Jako sa to ľúbilo nám kresťanom, dnes ešte nepo-

vieme, to si na neskoršie necháme. Len to nám je divné, že i niektorí duchovní s nimi držia, kdežto nás oni učia: «Že v zapovedaný čas neslobodno svadobné veselie a muziku držať». Jakí sú to teda kresťania, ktorí cirkevné prikázania verejne a v tomto najsvätejšom čase prestupujú? No nech ich to cti!

My predsa ostaneme len tí «prosti», ale svoji!

S Bohom.

Šidlo.

***

Z Tótmedera

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kresťane» uverejniť.

Naša obec, Tótmeder, včul za malý čas pekne rozkvitá v každom ohlade. Máme tu úverkový spolok, ktorý chvála Pánu Bohu — pevne stojí a zadarne účinkuje v prospech nášho Iudu židmi ujarmeného; je u nás i potravný spolok, čili sklep, ktorý tiež napomáha Iudu lacným a dobrým tovarom. A predsa najdu sa tu ešte i takí ľudia, ktorí nechcú kupovať vo spolku, ale idú k židovi. Haňbi sa Mederáku! Žid je pre teba pijavicou; vycicat chce z teba i tú najposlednejšiu kvapku krve a ty zato napomáhaš mu k životu, aby ňa mohol ešte lepšie drať?! Krom týchto spolkov je tu i katolícky Kruh, ktorý z mnohými údami sa môže chlúbit.

V tomto spolku boli sme pred dvoma týždňami jednou udalosťou prekvapení. Dostali sme nového pána kaplána, menom Jozefa Kostelanského, rodáka z Kopčan od Holiča, ktorý — ako som očul — vrele cíti sa byť oduševnený za náš lud.

Ešte volačo vám chcem sdeliť, ctený pán redaktor.

Z napomáhaním nášho vrelomilujúceho a za právo, pravdu i dobro nášho Iudu až do poslednej kvapky krve bojujúceho velebného pána farára: Karola Šimko, zriadila sa tu jedna hudobná banda, ktorá pozostáva zo 16 členov. Toto všeobecnú radosť vzbudilo v celej obci. Členovia sa pilne učia; dievčatká si už mastia olejom nožičky a mládenci pribíjajú na čizmy potkovičky k tej muzike, čo nám nová banda preukáže.

Daj Bože čím skôr tej radosti, ktorou nás chcú prekvapiť naši hudobníci!

Po druhý krát zase vám, ctený pane, volačo sdelím. Boh s vami!

Mederák.

***

Z Lazian.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

Ja som si myslel, že môj brat Matej je len v tej korhelici lepší chlap odo mňa, a on je aj v písaní. Jako to poriadne složil ten dopis z tých Lazian! Ale akože by aj nie, keď sa on všetko učí od tých liberálov. A teraz má veľkú príležitosť na to, lebo ten najväčší liberál a kamarát židov, ten náš Fillberger, často chodí do Lazian pre ten trachoma-špitál, aj že sa vraj chytil za fískála

jednej nevinnej. — Nuž od tohto že vraj mnoho pochytil ten môj brat Matej.

Chcem sa vám aj ponosovať na toho môjho brata. Spokojnejšie sme žili jeden pri druhom, len od troch rokov, ako liberálna strana tak škarede prepadla v Prievidzi (ako keby tomu ja bol príčina a nie Filberger), od tých čias ma vyháňa, aby sa ja inde odpratal bývať. Práve tak, ako aj náš Filberger, ktorý by rád našich pánov farárov sem a tam poprehadzoval a povyháňal, čo sú mu nie po jeho liberálnej chuti a nechcú jejich kňazské, katolícke, ľudové presvedčenie zatajiť! — Ako to aj s našim p. farárom proboval; myslel si, že hneď celé Lazany budú liberálne, a ono buchol sa ako čert do suchej vrby. Nuž myslím, že ani môj brat mi nič nevykoná. Ale som mu veru v hneve zavínšoval: aby si mal také šťastie, ako Filberger pri voľbách. Bodaj by si mal také starosti ako prépoštova pálenica. Bodaj by si tak obišiel, ako jeho «Háj».

Občania moji, dost nahovám toho môjho brata Mateja, aby sme neboli liberálmi, aby ľudia nehovorili: že celá farnosť lazianska je čiro-čisto ľudová, len cigáni a Donát sú liberáli. Nuž čo mi povedal ten grobian Matej? Že vraj aká strana, takí voličia, že my to dobre pasujeme do tej strany. Hovorím mu: Matej čuš! Až fa Filberger očuje, odoberie ti licenciú, a potom môžeš ísť z Poruby.

Keď tak posedávame u Hellera, nuž človek tam všeličo počuje. Aj prvšiu nedeľu sme sedeli za stolom, keď išli farníci z kostola, a vyprávali tam u Hellera: No, pozrite, hen tí sú vám každý deň v kostole a pravotia sa s pánom farárom. Iní hovoria: my s tými nedržíme. My s tými držíme, čo len vtedy chcú chodiť do kostola, keď sa druhý raz vysvätí.

Môj kamarát Kukučka mi rozprával, že Matejova žena Mariša, zle rozumela tej dievčine, čo má mať ten trachoma-špitál. Ona že povedala, že nemusí ísť do Pešte na šesť mesiacov, lebo že ona bola v Nových Zámkoch za šesť týždňov, že sa tam dost všeličomu naučila. A že to nebude len trachoma-špitál, ale aj inakší nemocní, kriví, na nohy poranení že sa budú tam tiež opatrovať.

Očúvame, že na jaseň budú u nás zase manébre. Keby len k nám zase husári prišli; to sú najkrajší vojaci. Aj minulú jaseň sme išli až na Kúty za nimi, a oni zase prišli k nám; radi sme ich mali. Až do Nových Zámkov sme ich odprevadili. A ten kapitánov pucer, to vám len bol figliar! Toho ešte ani teraz nemôžeme zabudnúť. Keď sme vyšli von zo špárkassy, boli aj Handloveci medzi nami. A jeden hovorí: Náš rychtár má peknú pamiatku, že bol liberálom a Poličekovi priateľom. Musí zaňho platiť 2600 korún. Kto vie, či mu už liberálna toľko doniesla.

Občania moji, akú mi dáte radu, až ma ten môj brat Matej bude len vyháňat? Ja len pôjdem ku Filbergerovi do Prievidze sa ponosovať, a poviem mu, že je môj brat Matej ľudák a ja že som liberál. Istý som, že hneď pôjde Mateja z budy vyháňat. Druhy raz viac.

S Bohom!

Jano z Poruby.

Tažký úder je to na každého, keď pri liečení nemoce užívaný liek nespomáha. Preto môžeme pozdravovať *Eugena V. Felleru*, lekárniku pre jeho nenahraditeľný a nevyhnutelný liek: Fellerov Elsa-Fluid, lebo ho nielen v cudzozemsku ale aj u nás rozširuje. Fellerov Elsa-Fluid, ktorý už mnohým ľuďom aj život zachránil, na rímskej, nizzskej, parížskej, berlínskej, londýnskej výstave bol vyznačený a najnovšie dorábateľ obdržal aj strieborný odznak rádu španielskeho červeného kríža. Nesvedomiti napodobňovatelia na počutie tohoto všemožným spôsobom a pod podobne znejúcimi menami (ako na pr. Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.) napodobňovací Fellerov Elsa-Fluid a ešte tiež aj ochrannú známku padelali. Od takýchto neupotrebitelných napodobnenin vo svoj vlastný prospech nech sa každý chráni. Opravdový Fellerov Elsa-Fluid možno dostať (12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek aj s poštou za 5 korún) u dorábateľa **Eugena V. Felleru, lekárniku, v Stubici, Templom-u. 18. sz.** (zahrebská stolica).

***

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárniku *Felleru* v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Michal Rajtik z Vistuku, o. p. Báhony (prešporská stol.) píše lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochválen Pán Ježiš Kristus! Z hlbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že: 1. Mária Cajkovič Jánova od bólov už nevedela čo má robiť, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil. — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravilo. — 3. Katarína Peško Matejova mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomreť, a hľa, Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily. — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú kŕče, a 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla. — 5. Terézia Križan už od rokov nemohla nohami pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže. — 6. Mária Csajkovics Pavlova už nemohla rukami pobyť, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže. — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bóle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ale chránil. — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol a po už-ov kov ťažko chorý, nemal som žiaden apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý, ako chren.» — 12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, Templom-u. č. 18. (Horvatsko, zahrebská stol.)

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Uhorsko-amerikanská čiara. «Cunard Line» uhorsko-amerikanský loďný chod na rok 1904 už teraz úplne zastavil hodnoverný cestujúci plán, dľa ktorého v dvoch týždňoch, asice mimo lode, ktorá 2-ho apríla sa pohne každý druhý utorok, pohne sa loď s Fiumea. — Dľa nového a hodnoverného plánu 2-ho apríla pohne sa «*Slavonia*», 19-ho apríla «*Karpatia*» a 3-ho mája «*Pannonia*» s Fiume do Ameriky. — Od tohto času, počnúc každý druhý utorok pustí sa na cestu jedna uhorskej čiary a pre 2000 cestujúcich zariadená veľká loď. Tieto lode sú tak utešene zariadené, že páru ani nemajú. Aj pre cestujúcich v III. triede sú skvôstne a dobre zariadené s peknými kúpeľami a s osobitnými izbami na fajčenie. Cestujúcich v III. triede tiež po páre alebo po štvorke usídlia v izbách veľkej lode, a takto muž so ženou alebo celé rodiny osobitne môžu cestovať, a za dva dni pred odcestovaním lode majú zdarma zaopatrenie vo Fiume. Počas cesty cestujúci III. triedy tiež každý deň tri rázy dostanú dostatočné a čerstvé pokrmy ba aj víno a ovocie. — O uhorsko-amerikanských loďochodoch zdarma dá vysvetlenie «Centralná kancelária v Budapešti (Vigadó-tér 1. č.)»

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Anton Mečir v Amerike. Pekne od Vás, že pamätáte na domovinu. Váš dopis, ktorý musíme zkrátiť, bude istotne dobre pôsobiť na vašich spoluobčanov.

Drotár. Kde zamýšľa sa vraždiť, to je už anarchia. Teda chráňte sa takého sprisahaneého spolku tajného.

Popeľval. Také dopisy môžete nám častejšie doposlať. Veď máte tam u vás už nato látky. Na pr. aj o tom by ste mohli písať, koľko ľudí vyvandrúva ztadiaľ a koľko ich pride späť.

K. F. v T. V najbližšom čase Vás o tom upovedomíme.

Št. Hlasica Dol. Tuzla. Obnos, ktorý ste poslali nám na tie «*Missionárske knižky*» poslali sme velebným pp. Redemptoristom do Červienky u Litovle, Morava, s tým dodatkom, žeby vám dľa žiadosti všetko vyplnili.

Vel. p. M. Ny—szí. v Tribši. Tiež podobne.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfí, katechet a Andrej

Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «*K čomu vedie opilstvo*» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí oteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižočku «*Chlieb Svätého Antona*», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «*Posol Svätého Antona*». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia na «*Posla Sv. Antona*» obdržia jednu z týchto knižoček *zdarma*.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica:* tiská K. 8·20—8·85, peštianska K. 8·15—8·70, belehradská K. 8·15—8·65, banátska (76 kilogramová) K. 8·10—8·60. — *Raž:* K. 6·45—6·70. — *Jačmeň* na krm K. 5·80—6·10. — *Ovos:* prvotriedny 5·90—6·10, druhotriedny 5·75—5·90. — *Kukurica:* K. 5·45—5·55. — *Repica:* K. 10·35—10·55. — *Prosó:* K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14·40	13·60	13·00	12·50	12·00	11·80	11·20
		č.	7	7½	8		
		K.	10·70	9·50	5·80		

Otruby: K. 4·30, hrubé K. 4·40.

Datelinové semä: lucerna K. 54·00 do 62·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4·00—4·40, žlté K. 5·00—6·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 7·75—8·00, tmavý K. 6·50—6·80, drobný K. 8·50—9·00, tarkavý K. ——. *Hrach:* K. 12—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä:* K. 9·00—9·25. — *Lanové semä:* prima K. 12·90—13·00. — *Rasca:* K. 29·00—30·00. — *Mak:* sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ladník:* K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 69·00—69·50, kockový K. 71·00—71·50, kandis biely K. 72·00, žltý K. 68·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 46·00 prima ruský (***) K. 43·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14·25—14·50, slavonský (1903) K. 14·25—14·75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 20·00 do 20·50, srbské (80—85 kus.) K. 24·00—24·50.

Sviňská masť: budapeštianska K. 67·50 do 68·00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 60·00—60·50 za 50 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 151·00 do 152·00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 43·00—44·00.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamenné a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách dobrej ajakosti, 1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky 20 kr. dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť, vylúčená.

Mám na predaj

kováčsky a mašinistsky riad, jeden rok potrebovaný. Stál ma 640 korún a odpredám ho za 400 korún. Hlásif sa treba: **Dubraviczky Melicher, strojník. Nadlány u. p. Chinorán, Nyitram.**

Gazdovský majetok

v blízkosti mestečka Bytča (Nagybittse, Trencsén m.) pri stoličnej ceste, pozostávajúci z asi 100 mier výsevu rolí (väčším dielom na rovine) a ku tomu patriace horové a pašienkové právo, pekné ovocné záhrady, v najlepšom stave sa nachodiaci dom, dvor a priestrané gazdovské staviská za 40.000 korún je na predaj. V dome doteraz je **hostinec** a bude možno dovolenie (licenciu) bez väčších fažkostí na kupiteľa preniesť. Blížší vývod u okolného notára v Nagybittse (Trencsén m.).

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešianali ani európejskú suchť zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydliečky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko.

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nátra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kam'stvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepačí peniaze spatky dat'. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod.

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov: S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell. prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik. Zásielku s jedacím servisom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. S. Keresztes hlavný slúžny. Bozovič, Kr.-Sörénska st.

Pravá Islandská Treska (Stockfisch)

močená, veľmi jemnej jakovosti 1 kg. za 80 halierov, k dostaniu u

Ottokár Zenotti v Tišnové u Brna (Morava).

Pr ipoštových balikoch 5 kg. 1 balik zdarma. Objednávky zasielajú sa poštovou dobierkou.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lupániu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov požitosti, krčoch žalúdka,

Nietajni prostriedok

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemociah nervov, influenze, udieraniu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že mój apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto mój dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri fažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

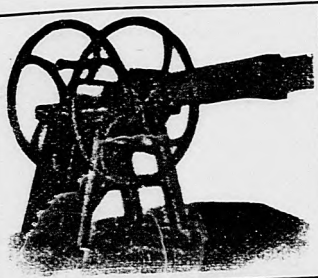
ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Páni hospodári! Netreba vám via-

cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláťačky s oceľovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

Od 30 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, bolesti hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žitenci, bleadačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavá, že i každý chudobný si ich kúpiť môže. Stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa, vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať

Výfah zpod'akovani.

Vel'actený pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich susedov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Ctený pane! Ziadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský debraje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Vel'kej Bytči, 18. oktobra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviel.

Vel'actený pane lekárnik! Ziadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečňých a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

Jin Nicota, tesarsky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobotšišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich vyborných zdravotných piluliek, jako vyliečeny prajem Vám mnoho zdravia 14 rokov ma nohy boleli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S uctou Adam Glabiec, v továrne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Ma som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte boratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podížen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby ste mohli ešte mnohých sprostí od všelijakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

Vel'actený pane lekárnik!

Prosím zašlite mi z Vašich výborných karpatských zdravotných piluliek jeden balíček, ktoré mi od hlavy bolenia dobre účinkovali. V Melčiciach, 12. febr. 1901. Ondrej Novák, roľník, č. 17.

Ctený Pane!

Ziadam Vás, zašlite mi jeden balík Vašich karpatských, zdravotných piluliek, lebo ja som 24 rokov trpel na môj žalúdok vel'kú boľast' a mnoho penazi som utrátil a s ničím som si pomôcť nemohol, teraz chvalabohu som 4 roky zdravý a nič mi neškodí, ako som, začal užívať Vaše pilulky. Tak nech vám Otec nebeský zdravie a dlhý vek dá, aby ste mohli čo naju'alej slúžiť úbohému nemocnému ľudu. Vo Vel'kej Bytči, da 18. okt. 1898. S úctou Ján Horak.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Fridrichovi v. Malackách. Vašími zdravotnými pilulkami karpatskými som už vel' a veriacim pomohol. Znovu prosím dve škatule. V Barande, dna 16. dec. 1897. So zvláštnou úctou. Vincent Veg, farár.

Blahorodý Pane!

Znovu prosím jeden balíček z Vašich zdravotných piluliek, ktoré na oza podivuhodne účinkujú; od tej doby, čo ich užívam, netrpím už na žalúdok V Eleku, dna 16. dec. 1897. S úctou Michal Hammer.

Ctený p. lekárnik!

Ráčte mi z Vašich piluliek znovu dva závitky poslať, ktoré tak výsledne účinkovali na moju nemoc, že ľudia vypytujú sa ma, čo je to za liek, ktorý ma vyliečil. Smele ich môžem hocomu odporúčať. V Apáth-Maróthe, dna 11. dec. 1897. S úctou Michal Kuzma.

Velactený pane Friedrich!

Vaše výborné pilulky zdravotné sú veľmi dobrým liekom proti všetkým nemociam; i mne vel'mi dobre účinkovali, začo Vám srdečne ďakujem. Nech Vás pán Boh živí, že by ste ešte na dlhý čas s Vašími pilulkami všetkým k Vám o pomoc utekajúcim pomáhať mohli. Pošlite pre moju susedu päť balíčkov na dobičku. S úctou Ondrej Vallo, roľník V Báč-Laliti dna 5-ho januára 1904.

Otený Pane!

Už viac rokov trpím na boľenie hlavy atd. a nič mi nepomáhalo ako len vaše vzácne zdravotné pilulky mňa úplne uzdravili. Tak Vás laskave prosím, sašile mne ešte dva balíčky z vašich karpatských piluliek. Nechcem totiž, aby v moj om dome nikdy nechýbali. Nech Vas Pan Boh živí. S úctou, Andrej Svehik V Tek. Lovči dna 25-ho augustu 1903.

Vel'actený pane lekárnik! Ako som ja Vaše výborné zdravotné pilulky, zozširil, že sú užitočne každému chorému človeku ako aj mojej sestře Zuzane Lenko, ktorá je už zdravá tak, že teraz aj druhému môžem Vaše zdravotné pilulky odporúčať. Tak prosím zas o zaslanie dvoch balíčkov z Vašich piluliek karpatských. S hlbokou úctou Juraj Lenko, Predný v Liptovskom. Sv. Ján Urbán Mikuláš d'na 6-ho Oktobra 1903.

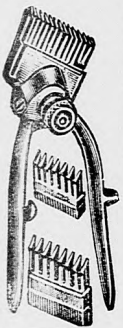
500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna flaska 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, **Sommerrgasse č 1**. Žiadajte si v lekárni **Bartilovu vodu** na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. Jednu flášu nepošlem.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen
Karlsruhe (Baden) **Amalienstrasse.**

Na 8 dňovu próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem svoju opravidivú **Solinger** mašinu na strihanie vlas, a zaväzujem sa tu istú behom 8 dní späť prijat a tak tiež aj peniaze späť pošlať. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nescmela ani v jednej domácnosti chýbať, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá **Solinger** britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnohí je jasno brusená 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceniteľného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER — **WIEN**, —
I., **Fleischmarkt 17-42.**

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

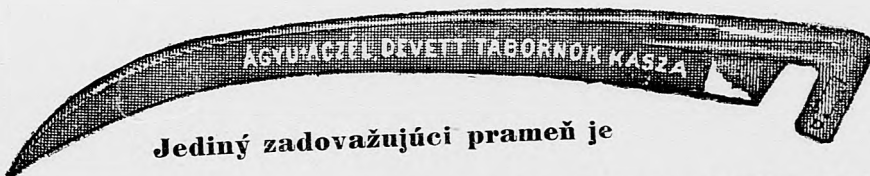
len v bálíkoch ochranným znakom farára **Kneipp** a menom **Kathreiner** opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shtovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

jediný zosielateľ kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zasláť všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta. Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Sen zachránil mu život.

(Odtisk zakazaný.)

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva Jan Schulz vo V. Komlóši.

(Odtisk zakazaný.)

«Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»
Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho vlni na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého

znáš aj ty a ktorý je organistom, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na **influenču a na zapálenie pľúc**, už aj krv plival, jeho testiná mala **žalúdočnú krčú** a pichalo ju v bokoch, deti ležali mu na **zapálenie hrdla a šarlach** a trpeli na **bledačku**; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospovedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snívalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala prezerať, napadla jej rozprávka: «Ochránca života», v ktorej opisane bolo liečenie všetkých chorôb chýrnym **Fellerovým Elsa-Fluidom**.

Mária už aj predtým bola objednala rozhněné fluídy, ale tieto nič neosožili, len teraz zvedela, že jedine **Fellerov Elsa-Fluid** pomáha, ktorý je **len vtedy pravý**, keď je objednaný rovno od apotekára **Eugena V. Feller** v **Stubici**, **Templom-utca 18.** (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 flášiek z **Fellerovho Elsa-Fluidu** za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel **Elsa-Fluid** a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť, pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby, oprobíval užiť **pravý Fellerov Elsa-Fluid**, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nechajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohý jeho žena nariekajúce prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo **Elsa-Fluidom** a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 flášiek **Elsa-Fluidu** za 16 korún a za 4 koruny

6 balíkov **Elsa-piluliek** (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočnú nemoce) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívali **Fellerov Elsa-Fluid**, úplne vyzdraveli.

«Hľa — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine roznesol chýr o podivuhodnej liečivej sile **Fellerovho Elsa-Fluidu**, všetci chori objednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že **pravý Fellerov Elsa-Fluid** úplne a rýchlo lieči **rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakošnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavosť, hučanie v ušach, bolenie zubov a zlý zápach úst, zvlášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgiery a bradovice.** Ľudia dali užívať **Fellerov Elsa-Fluid** aj deťom proti **zlatčke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašľu, proti hlístam, natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba, keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osožil.** Aj taký ľudia, ktorí ešte so

«Mne už nič nepomôže, — riekol — nechajte ma pokojne umrieť.»

žiadnym **Elsa-Fluidom** neboli spokojní, teraz ho počínajú chváliť. Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na **slabosť** a **nočné potenie**, krem toho nemohol som jesť, mal som zá stolicu a trápilo ma **kyslé grganie** (ryhanie). palily ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčulený a nervosný, že som ani spať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárniky **Feller** 2 tucty **Elsa-Fluidu** za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov **Elsa-piluliek** na prehnanie za 4 koruny a s čistým vedomím môže každý povedať že **Fellerov «Elsa-Fluid»** je najlepší prostriedok. Kto je chorý predovšetkým nech oprobíjuje a objedná si ho od lekárniky **EUGENA V. FELLERA, Stubica, Templom-utca 18.** (záhrebská stolica). Každý mi bude povďačný za dobrú radu.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essenjí príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa «Fluidu» záslužnou striebornou medailou. Objednávať si **Fellerov «Elsa-Fluid»** len poštovou dobiere, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fláš alebo 6 dvoj fláš	5 korún — hal.
	24 „ „ 12 „ „	8 „ 60 „
	36 „ „ 18 „ „	12 „ 40 „
	48 „ „ 24 „ „	16 „ — „
	60 „ „ 30 „ „	20 „ — „

Zdarma

dostanete pokaždým opätovne objednanom tucte **Elsa-Fluidu** 1 fľašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na **prehnanie**; účinkuje rýchle, isto, bezboľavne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a uľavuje hôle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevadž najnovšie **Fellerov Elsa-Fluid** často pod všetkými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „**Feller**“, a nech nepomyšlí opravdivý **Fellerov Elsa-Fluid** s podobne znejúcimi padelaniami (ako na príklad **Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid** atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «**Feller**» a «**Elsa**».

Len **Fellerov-Elsa-Fluid** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou z rati žiadúco je písať list **rekommandovaný**.

Kto chce dostať **Fellerov Elsa-Fluid**, a pravé **Fellerove Elsa-pilulky**, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniky **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12
v lekárni «**Nádor**» dra **Eggera** Váci-körút č. 17. a v lekárni **Bélu Zoltána**, Szabadság-tér.

Váš **Elsa-Fluid** pri 72 ročnej mojej matke, ktorá jej zrak už celkom bola ztratila. (a len s okuliarmi vyeela) tak výborne účinkoval, že sa nemôže dost' nachváliť keď s jej zrakom všetky barvy rozozná; tak píše.

V Gmünde.

Franc Hora,
železný strážnik.

Ponevadž po upotrebení 6 fláš z Vašho **Elsa-Fluidu**, bolenie zubov, žalúdočnú bolesť a lamanie v kostač mi prestalo, som presvedčený, že tento liek pre celý svet je najlepší.

V Perjámosi, XI/22. 1903.

Jakup Recktenwald.